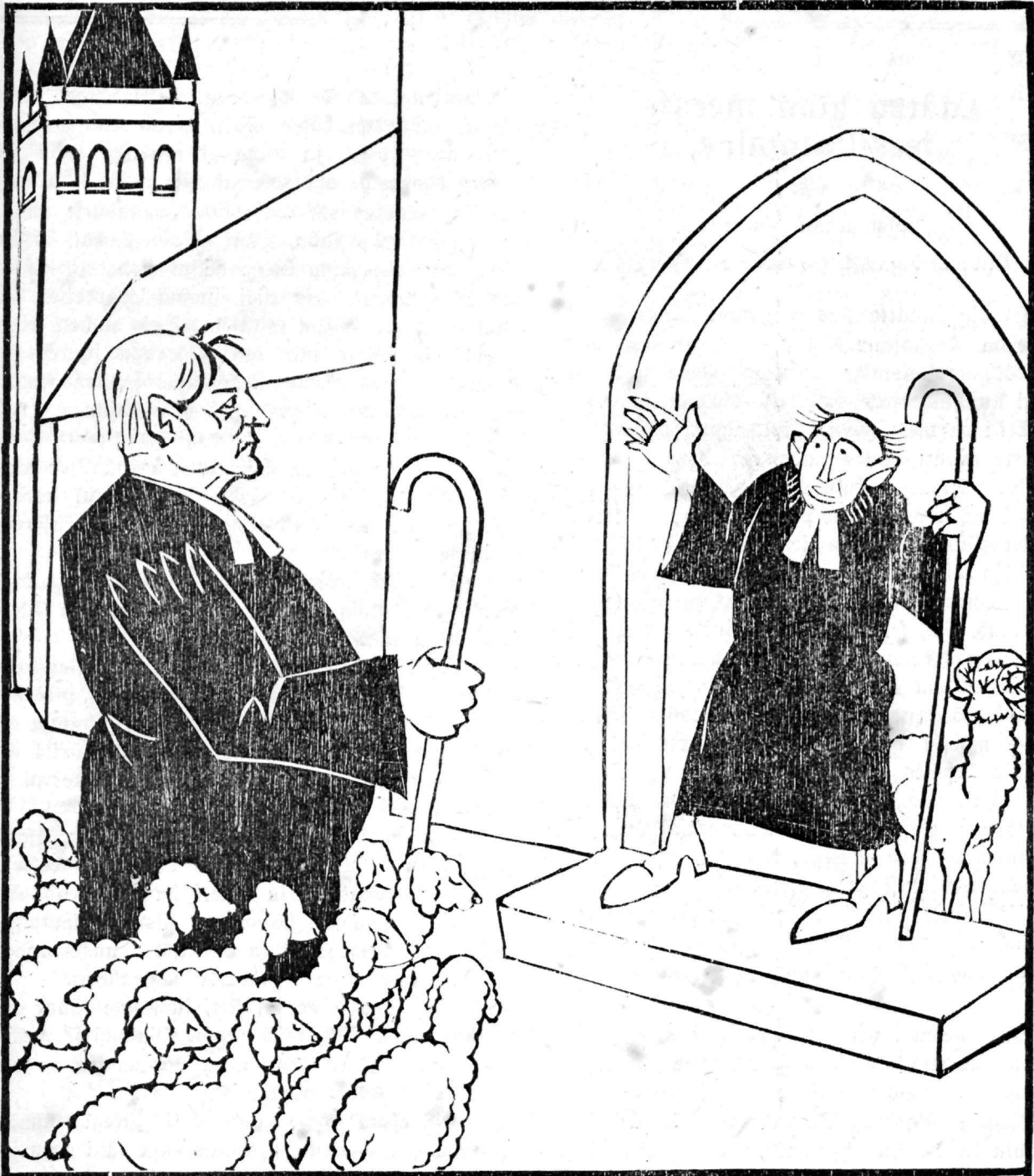

MEIE MATS

Callina, Harju t. 45 ♦ Ilmub 2 korda kuus, ♦ 19 aastakäik ♦ 1921 ♦ Juuni, 25 ♦ Nr. 19 (296)

OLEWISTE WAGA KARJANE.

K u k k: „Mu karjalammastel ei ole ulualust, sul on aga seal ruumi küll, lase nad ulu alla!“

— „Ei wõi! Su lammad rikuwad mu oinad ära!“

Tellimise hind:

1 kuu — postiga 35 mk.

1 „ — postita 33 „

Wäljamaale 70 mk. kuus**Kuuluf. hind 20 mk. rida****MEIE MATS****Erapooletu nalja ja pilkeleht
Ilmub 2 korda kuus. XIX a.****Toimetus ja talitus: Harju t. 45
Tallinnas****Toimetaja kõnetunnid iga teisipäew
ja reede kella 11—2 !.****Wastuwõetud kaastõde eest
maksetakse ajakohane tasu****Tarwitamata jäänud kirjatõid
tagasi ei saadeta****Saadetamatel kirjatõidel peab
saatja täielik address olema****Läätsa küla meeste
teesillutamine.**

ehk

„diplomaatide õnnetus“.

(Pildikefed maalt, asjakohase eesõnaga.)

Et diplomaatia üks niifugune „krempel“ on, mis enda edustajatele tihtigi õige mõrudaid minutite wõib valmistada — seda oleme meie juba tihtigi kuulnud: selle wõi teise diplomaadi wiperustest ja wingerpusidest, mis see diplomaatia meie riigi olemasolu kestel meie diplomaatidele juba mänginud. Sest sellest saaks siis juba midagi „riiklise kirjatöö“ taolist, mille eest makstakse honoraari wälisrahas. Et aga wälisraha hind praegu mitte just kõigekõrgemal ei püsi, siis ei oleks see, nagu igauks mõista wõib, mitte just tänuulik töö.

Käesolewas kirjutuses ei ole mitte mu ülesandeks, nagu mõni ehk pealkirja järele otjustades oletada wõib, üllewaadet kirjutada kõigist neist wiperustest ja wingerpusidest, mis see diplomaatia meie riigi olemasolu kestel meie diplomaatidele juba mänginud. Sest sellest saaks siis juba midagi „riiklise kirjatöö“ taolist, mille eest makstakse honoraari wälisrahas. Et aga wälisraha hind praegu mitte just kõigekõrgemal ei püsi, siis ei oleks see, nagu igauks mõista wõib, mitte just tänuulik töö.

Waid selles kirjatükis tahan ma kirjeldada, millise haleda õnnetuse mängis „diplomaatia“ mõnele meie „kodukaswanud diplomaatia-harrastajale“, kui need kord mõtlejid, teda omi sihtide saawutamiseks teenistusesse rakendada...

Kõik meie „päris“, wõi suurend diplomaadid wõiwad aga rahulikult oma rahutusest wõitu saada püüda, neid ei puuduta enam poole sõnagagi.

*

Ilus kewadine pühapäew. Päike on jõudnud juba moonakate lõunalt wäljaminemise punkti: tunnikellad näitawad kolmandat tundi.

Läätsa külas on täna kaunis tähtis päew: täna on küla „täiskogu“ koosolek, kus tuleb arutusele külatee sillutamise küsimus.

Juba hommikust saadik olid mitmed peremehed ametis ettevalmistustega, et koosolekul kõnede-
ga,

ja muidugi tublide kõnede-
ga mahja saada. Tublilt
kõnelt nõutakse kõige pealt, et ta peab olema la-
dus ning julge; ja kuna ei arwatud endil seda-
wõrd kõnemehe andi olemat, siis püüti seda juurde
wõita mõnefuguste wahendite pruukimise teel..

Ning nüüd juba, nähti külamehi, küll üksikult,
küll ka kahe- ning kolme-neljakesti koosoleku koha-
poole tõttawat, mis pidi saama arapeetud küla-
kubja majas, mille katusel lehwis uhkest rooste-
tanud tuulelipp, mis iga pöörangu juures nagu
Jeeriku pasun hirmsasti kriiksus ja krääksus.

Koosolekust osawõtjate arw kujunes peagi
nõnda suurearwuliseks, et tarwilikuks peeti üllewa-
atust toime panna, kas kõik juba kohal. Üllewaatusel
selgus, et „täiskogu“ juba täiel arwul koos —
isegi „saunikud“ olid end kohale mobiliseerinud
wiimse meheni.

Koosolek wõis algada. Koosoleku juhatajaks
waliti külakubjas, kui majaperemees ja ülepea,
kui küla tähtsam „nina“.

Ahju äärde oli kummuuli keeratud mingifugune
wana kaljaastja taoline inventaar, mis pidi kõne-
tooli kohust täitma; kuna koosoleku juhataja enese
sealt weel trepikese kõrgemale, ahjumüürile asen-
das, kust hästi mõnus pidi olema, tarbekorral oma
kõrge ameti autoriteeti maksma panna.

Nüüd oli siis kõik korras koosoleku algami-
seks. Ent seal torkas äkki hellelegi meesde, et
koosoleku juhatajal ju ometi ka kell peab olema
— millise puuduse kõrwaldas siis ka silmapilkselt
juhataja teinpool, tuues oma kangemapoolele
ametimärgiks hästi müra-
ka lehmakella.

Noh, aga nüüd oli siis, jumalale tänu, ometi
kõik korras. Juhataja tõusis ahjumüüril püsti ja
tegi oma kellaga tükk aega pörgumüra — mär-
giks, et koosolek algab.

Esmesena ronis „kõnetooli“ keegi tunnakas
peremees-palwewend, kes ajas enne tilki aega juttu
kõikfugusist jumalariigi asjast, ning alles siis ette
pani, külatee sillutamiseks jagudesse jagada ja
nimelt inimestehingede järele, kus juures arwese

tuleksid võtta ainult „oma“ pere hinged, kuna sulased-tüdrukud arvest wälja tuleksid jätta. Sest õiglus peab ju ometi ilmas walitsema, ja kuidas oleks see siis õiglane, kui peremees, kel rohkem „oma“ peret pole kui naisega kahekesti, niisama palju peab teed tegema, kui teine, kel peale eelnimetatud perekonna koosseisu veel ka lapsi tükki seitse — kaheksa. Ning see oleks ju ka ülekohtune, kui teenijate arjust veel tööga rohkendataks, mis neisse sugugi ei puutu.

Kõneleja kõneles väga hasedal ning usku-mapanewal toonil ja leidis mitmegi poolt oodatud kiitust.

Ent tema lahikumise perra, ronis „kõnetooli“ keegi teine, kes eelkõneleja projektiga sugugi peri polnud, waid nõudis: tee jagatagu, kuid mitte „nimeste hingede“ waid — „hobuste hingede“ peale.

Kolmas kõneleja soovitas tee jagamist juba sea hingede peale; neljas — lammaste hingede, wiies — adrasajandikkude peale jne. Koosolek jagunes mitmeks parteiks, kellel igal ühel omad isesugused nõuded. Selle tõttu kippus ka lärm juba suureks minema, hoolimata juhataja tihhiisest energilisest kellakõlistamisest.

„Aga, oot — oot, ma paluks koa ete sõna!“ kõlas äkki pisut kärisev hää ja keegi kawal-hansulise wälmuusega wõinik tõusis püsti.

„No, waat, see o tubli mõte, Tõntsu=Jaak!..“ ergutas sõnaküüjat keegi teine täiskogunik, nimepidi wist Kopli-Enn, weidi lallutawal keelel.

„Eks lasse aga siis kuulda, mis südame peal kipitab,“ andis ka juhataja luba.

Tõntsu=Jaak hoowas enese „kõnetooli“.

„Et, wat jedasi, austatud koosolejad,“ algas ta „kõnetoolis“ koduselt kohjenedes ja waiksiks jäänud koosolejailt pilku üle käia lastes, „et meie selle teejagamisega ney niimoodi mitte hästi hakkama ei saa, siis paneksin mina austatud täiskogule ette, jeda asja nii ütelda tiplomaatlisel teel lahendada...“

„Otot, kurat, pea kinni!“ rabas äkki keegi uudishimulik täiskogunik, kes omi teadmisi laiendada tahtis, wahela: „sa seleta meie õige enne ära koa, mihantse riistapuu see tiplomaatia siis õige oo?“

„Noh, miks Jaak siis ei wõi seletada mitte: ta uurib ju igapäew seitungi!“ sõnas Sülli-Mihkel.

Jaak laskis farnast otsust kuuldes, pilgu uhkelt üle koosolejate libiseda...

„Ah, see tiplomaatia wõi,“ ütles ta siis kõhatahes: „noh, eks ma s' wõi teda teile ära seletada

kah!.. Kuid... hm... noh, waadake, tiplomaatia on üks niisugune asi, mida ma teile muidu äraseletada ei saa, kui näituste waral... Kui... hm, hm... kui üleüldisest võtta, siis, ütleme, ka see tiplomaatia: Toru Toomas, näituseks, oo niisuke tola, et ta ei tea, mis asi see tiplomaatia oo ja ma wõiksin õigusega öelda: Toomas oo loll nagu ees! Aga jeda ei wõi ma siiski mitte ütelda, sest siis wõiks Toomas minu teotamise eest kohtuse kaebada. Aga kui ma tarwitan tiplomaatiliselt wõtet, et Toomale ikkagi selgeks teha, kes ta on, siis ütlen ma: Toru Toomas on tark nagu ees!.. — Sest eesli tarkust teab ometi igauks — kuna aga Toomas mulle siis midagi ei wõi parata...“

„Aga see ei ole siiski veel mitte see päris tiplomaatia,“ jatkas Jaak, kui tekkinud naerulagin ja Toru Tooma wandumine soikusid. „See teine on umbes niisugune. ütleme, näituseks, sa ihud oma naabri peale hammast, ja lööksid heameelega tema orikal, kes põllul mulda tuhrib, kodarapuud alt maha... Aga sa ei lähe mitte naabri põllule, oma soowi täide saatma, sest see wõib sulle soowimata sekeldusi kohtuga — ja mõnustasti märkitrehwamisel, isegi orika wäljamaksmise kaela tuua. Waid sa teed oma kapsa wõi põlluaiale augu sisse ja meelitad orika oma põllule — ja siis wõid talle anda niipalju kui süda soowib... Sest selle ofawa tiplomaatlise wõtte läbi oled sa agasuguste halbade tagajärgede eest kaitstud...“

„Asja, kurat, siis mu orik, kelle sa maha löid lei läinudki ise su kapsastesse, waid sa ise meelitasid ta sinna!..“ rabas äkki Aru-Mats kõnelejale wahela, püsti tõustes ja näost punaseks minnes, kui ta punaselilleline siidi kaelarätik...

Jaak kohmetas äkki hirmustati...

„Ene, Mats...“ kogeles ta, „ära aja n'd ikke mmiiiiiiiiii“

ullu juttu... sinu orik tuli ikka tõesti ise minu kapsastesse!.. Ma rääkisin ainult, et niimoodi wõib teha... tiplomaatlisel teel... et tiplomaatia oo niisuke... umbes sellelaadiline...“

„Asja, põrguwürsti sulane, wõi mina ajan veel ullu juttu!..“ jõudis Mats nüüd lõpulikkult endataltjutamise piiridest wälja, haaras juhtumisi kättepuutuwa piirulõmmu ja soowitusega: „säh sulle, orika mõrtsukas!..“ — wedas Jaagule niisuguse piraka wastu sääreluid, et see krobinat „kõnetoolilt“ maha lendas...

„Anna, anna talle, Mats, anna talle, kuradi tiplomaadile ja seatimukase!..“ äsitas Toru Toomas, kargas ligi ja andis waelele Jaagule teise

matsu, mis oma tubliduse poolest esimesest sugugi taha ei jäänud...

Osa koosolejailt ruttas Jaagule appi... teine osa veel Matsile ja Toomale toeks...

Koosoleku juhataja oli oma tribüünil püsti kaaranud ja tegi oma kellaga niisugust müra, et sest küllalt oleks jatkunud, mitmete Jeeriko müüride langetamiseks... Ent siin ei annud see põrmugi resultaate... Seda nähes, wiskas juhataja kella kesk tülitsejate sekka ja haaras ühel, kes parajas kauguses juhtus olema, karwust kinni... See aga ei olnud sugugi unine mats, waid tänas karwustajat niisuguse kõlakaga, et ka see kui küpse õun, alla teiste sekka sadas...

Juhataja teinepool jooksis seda nähes ruttu politseikordniku järele, kes tuli, esmalt kiskujad lahutas, siis protokollilt tegi ja lõpuks kõik koju kihutas...

*

Järgmisel hommikul kohtas tõusew päike Läätsa külas pea kõiki eilasi täiskogunikke üpris longus olekus: pea norus, käsi kõrwatagust, teine käsi mõnda erakordselt suurdunud kehaosa sügamas... Tjahh, mis wiga küll teistel hirwitada, aga mis häält ja ikka teed, kui silm sinine, nina lõssis, wõi otsaesisel muhk nagu suur wiinapunane kartulas... Ehk kes ka õnnelikul kombel neist wäHEMEELDIMAIST eilase päewa attribuupest ilma jäänud — aga protokoll!.. Selles ju ometi kõik re gistreeritud!..

Juba õhtupoolikul peeti külakubja majas uus täiskogu koosolek ära, millest ka politseikordnik osa wõttis. Siin otsustati oma wahel ära leppida ja paluti kordnikult protokollilt tagasi. Kordnik ei olnud ka kuri mees: „nautis“ enesele koosolejate käest paar wiinatšekkiki ja nende järele tarwismine wa „kibeda“ raha wälja ja häwitas siis protokollilt kõikide nähes, millise toimingu järele kõik kergendatult ohkasiid...

Ent koosoleku lõpupoole tuli veel wäike wi perus: Kui teesillutamise küsimuse otsustamisel, mis eila pooleli jäänud, ka popsnikkudele osa teed tegemiseks taheti määrata, ei olnud need sellega nõus, waid teatasid, et kui neid sunnitakse teetegemisest, mida nemad ülepea wähe tarwitawad, osa wõtma, siis kaebawad nemad üles, et nii ja naa: on tülitsetud, siis lepitud, politseile altkäemaksu maksetud jne. Kui peremeeste seast fäherduse üllatawa deklaratsioonini peale wihaselt tähendati, et nemad ja ise ka selle „krempli“ seas olid — järelikud, ka ise siis „satsida“ saawad — jäid saunikud sellest hoolimata

oma otsuse juurde, kangekaelselt arwates, et neid aega küllalt olewat „istumiseks“...

Ei awitanud muu usk ühti: pidi saunikud teetegemise orjusest wabastatama ja see terwenisti endi, s. t. peremeeste peale wõetama...

Järgmisel hommikul tõusew päike kohtas Läätsa küla peremehti juba kruusaaugul — külatee peale kruusa wedamisel.

Kui Tõntsu-Jaak, hiljem teisi, oma kõrwi ruunaga kruusaaugule ilmus, tõstis Kopli-Enn, kes senini waitkides kruusa wankrisse oli pildunud, pead, lõi labida mullasse ja sõnas, toonil, mis Jaagul luust ja lihast läbi käis, nii et ta nagu habemenuga kokku tukstas:

„Oh, sina, kuradi Tõntsu-Jaak oma tiplomaatiaga!!!...“

*

Kas Läätsa küla mehed, eriti Tõntsu-Jaak, weel kunagi „diplomaatiaga“ tegemist teewad — seda ma ei tea. Arwan aga, — et ei. Ent kui lugu nii põhjalikumalt järele mõelda — siis selgub ehk mitmelegi, et see nii wäga suur õnnetus polekski.

—o—

Et jaa istuda.

Mõni aeg tagasi räägiti Inglismaal palju ihu- nuhtlusest kaardiwäe grenadeeri polgus, kus kõige wäiksemagi kuritöö eest leitnandid, alamleitnandid ja lipnikud iga päew oma keretäie said.

Ühel õhtul ühes Londoni teatris, kui etendus juba alganud, nägi rahwas esimestes ridades kahte püsti seisjat gentlemanni. Awaldati protesti. Jandad ei pane jada täheleegi.

„Istuge, istuge!“ karjutakse mitmelt poolt. „Ärge segage waatamist!“ Jandad ei näi kuulmagi. Siis kuuldub galerii pealt:

„Mad ei jaa ju istuda! Need on kaardiwäelased!“

Rahwas naerab laginal...

Jandad kadusid saalist.

— Kentuki L. —

*

Armas Mats.

Noor peretütar kirjutab linna oma „kawaleerile“ ja palub teda mõneks päewaks maale külla tulla.

Kawaleer kirjutab wastuseks:

„Kui ma saan, siis tulen neljapäewa!“

Selle peale wastab plika:

„Tule, ja saad!“

—o—

SALADUSRIKKAL AJAL.

„Eila lõi meile leitnant Tääk külge!“
 „Aga, Alma, kuidas julged sa sellest rääkida —
 see võib ju sõjaväe saladus olla!“

Tunneb asja.

„Kuuled Prits, oled w'a tubli poiss, lase en-
 nast tulewajal wallasekretääri walimistel kandi-
 daadiks üles seada, mis sa muidu ilma tööta kolad,
 saad kord ometi koha!“

„Hm! Lase! — Juba ma neid walimisi tun-
 nen.“

—in.

Kaastundlik inimene.

A. „Ma ei saa aru miks sa niipalju selle
 rätsepaga kauplesid, nii kui nii ja ju temale ei
 maksa.“

B. „Sellepärast et ma olen kaastundlik, ma
 tahan et see mehikene võimalikult wähe kahju
 saaks.“

— Kentuki L. —

Must tribunaal.

„Tall. Teataja“ sõnumi järele. P. wallas antakse sõduritele furnuaiaist maad.

Musal juwe pühapäeval kogusid Raagu küla kabeli juure pea kõik ümbruskonna noored ja wanad. Pidi ju kihelkonna hingekarjane täna siin hingetoidust jagama.

Teiste ootajate hulgas jõelusid küla küürakas kingsjepp Adu Pigipull ja puusärgi hõoweldaja Peet Laualaastur, mõlemate meeste peale oli wiinajumal oma silmapisaraid tilgutunud — ja nüüd wennalikult üksteise kaenas — toetuseks — leidsid wiimaks loomulist tuge lasingute najalt.

Neil näis täna kaunis imeilik ja jalapärane aine arutusel olema, sest mehed wehklesid kätega ja puurisid silmadega üksteisesse. Laualaastur kuulutas Pigipullile ootamata uudise:

„Surnute riigist olla täna külalisi oodata, sest nõia Kadri olla seda ise selge sõnaga ütelnud.“

Nüüd arutasid mehed pikalt ja laialt, et pealtmaalt tahetakse asjatundjat ministert ja presidenti allailma...

„Sind walitasse ikke komisaariks ja ma olen su aadudant,“ seletas Laualaastur.

„Aga kas meid ikke sinna wõetasse, seal ju puha juudid koos, sest Juudi mehe hing ükski jääb maa alla, kuna aga ristiinimesel taiwa lendab!“ seletas kingsjepp.

„Äh tühja kah! Küll ta ikke läheb kui lükka, rätsepmeister Siimon ise ütles, et kui ma nüüd suren, siis ikka juur koht mind seal maa all ootab, Piitrus olla seda ise unes ütelnud: ja sina Laualaastur oled kord mu paremal käel.“

Laualaasturi silma tungisid pisarad, kui kõneles juut Siimoni wiimseid elamise silmapilke. Ta mäletas selgesti kui nad sestis Paarawere kõrtsis klahwitafid, kuidas Siimon elutliga rüüpanise juures äkki kähkema hakkas, kuidas ta punnis silmad pealuust weel kaugemale wälja tungisid ja juut karjatades pikali kukkus ja lamama jäi sirgelt, kui soola silk. Laualaastur arwas, et juut rabanduse saanud.

„Onn oli, et juut enne lubas kui juri!“ ohkas Laualaastur.

„Ää usu juudi lubadust, oli ju Siimon ikke üks kitsipung, kes kellegile midagi ei lubanud, küll aga wõttis kust sai ja waletas kui koer!“ seletas Pigipull.

„Mes' ja's tühja räägid, sureja juttu peab uskuma — see ei waleta,“ noomis Laualaastur.

Waheajal oli rahwas kabeli läinud, et aga kaks hantwarki na' tagas'hoidlikud mehed olid ja palujate pühapäewa rahu rikkuda ei tahtnud, poetafid nad endid tasa-piisi kabeli nurga taha, kuhu nende sõber juut Siimon ristiinimestest eemale maetud oli, ajawiiteks rüüpasid mehed ligitoodud ehitilka.

Kingsjepp, kes oma pea juudi hauakünkale oli toetanud, ajas end äkki hirmu pärast kerra kui siil, ta ihukarwad tõusid, sest Siimoni hauast kuuldus hirmus pragin, ja warsti paisati kingsepale mättaid wastu nägu. Kui kingsjepp ehmatusest toibus, silmas ta et juudi haud lahti oli ja Siimon sealt wälja kaswas pikaks, pikaks. Kui ta ju kabeli kõrguseks kaswanud oli, haaras kinni kabeli tornist, murdis selle kui pilpa ja seadis suu juure — siis puhusta. Wägewalt kostsid sõnad:

„Surnuaed tahetakse elawatele ära jagada! Meie seitse jalga maad, mis meile igaweseks ajaks tarwitada antud, tahetakse meilt riisuda! Kamradid, tõuske üles! Astume oma õiguste kaitteks wälja!“

Nüüd oli raksumist. Hauad läksid lahti ja kõik juba aastakümneid furnud tuttawad ja wõõrad rühkisid maa peale. Ei ükski tulnud pilwede poolt — see oli kingsepale uudis.

Ärgand kooljad seadsid keskpaika furnuaeda laua, millele must kaseu üle tõmmati.

Mõned olid wahapeal kabeli läinud ja sealt õpetaja wälja wedanud. Praegu wiisid nad teda ülesseatud laua ette.

Kingsjepp kuulis, et siin „Must Tribunaal“ loodud ja tundis hirmu, sest ka tema südametunnistus polnud puhas. Enne weel kui ta oma paturegistrat awada suutis, haaras üks tugew käsi ta turjalt kinni; haarajas tundis Pigipull furnud kooliõpetaja, kellele ta kunagi nagu kogemata Tallinna täiturul, paari papist taldadega saapaid müünud.

Ka Laualaastur oli laua lähedal, waid ta oli komisjariks nimetud ja hõoweldas nüüd suure hoollega laudu.

Tribunali musta laua taga istusid kõik need, keda kingsjepp eluajal kui suuri spekulante, walekahategijaid ja wiinapõletajaid tundnud, ja need mõistsid nüüd kohut.

Õpetajale anti süüks, et see lubanud pealtmaa kantnikutele ja saunikutele furnuaia küsjest maad,

mida wiimased muidugi heameelega vastuõtnud, sest: „seal furnuaitas on head ja palju superwoswaati ja kondipuru sifa'dawat mulda — mis hea põllumaaks.“ — Seda olla õpetaja kõik rahulikult pealt kuulanud ja waadanud.

Otjustati — hingekarjast furnuriigi piiridesse mitte lasta ei nüüd ega igawesti, pealtmaa nina-meestele aga järgmine protest saata:

„Et pealtmaa walitus, altmaa riigi neutraalsust rikkunud sellega, et nad wägivaldselt altmaa elanikkude päralt oswat maad omandanud ja, et need maad mitte mõisamaad pole ja sellepärasi wõõranduse alla ei kuulu, awaldame meie, altmaa elanikud sarnase teguwiiši vastu kõige ägedamat protesti ja nõuame, et meie õigused ja eraomandused meile silmapilk tagasi saaks antud, wastasel korral anname maajagajatele niisugust altkäemaksu, et neil maajagamisel isu igawesti kaob.

Altmaa peakomissar, aktidepõletaja: Spekulatuura. Sekretär hobusewaras.

Jõhrosaba.

Nüüd oli järg kingsepa käes.

Süüdistusi tema pektuste ja kelmuste üle ära kuulates, tunnistati kingsepp Pigipull süütaks ja määrati teda teede ja majanduse komisjariks juut Siimoni eestkostmisel, sest: „inimene peab oma igapäewast leiba saama ja söömine ega saapamüümine pole patt, sest ka papp tallad on tallad!“

Kingsepp kanti kahel käel astilma wärawaatele. Äkki komistasid kandjad ja Pigipull langes — weeres... kuna ta kõrwu kajas kusagilt kaugele:

„Ärgake nii wahid hüüdwad...“

Siis langes talle nina peale midagi õige walusat...

Kingsepp ärkas wiinaunest. Caualaasturi saapakonts puhkas kõigesuurema rahuga Pigipulli ninal.

Kiriklised tulid wälja.

„See oli ainult paha uni,“ ümises Pigipull oma werist nina silitades.

„Wõi oli see siiski ilmsi? Aga olgu kuidas on — furnute „mõisad“ peaksid tükeldamata jääma!“

— Otti. —

Põllumajandus.

Kõmu-romaan ühes jaos.

Eiwandi mõisa elanikke waldas ärewus...

Wabariigi walitjuse kõrgemad „instansid“ olid selgele aratundmisele jõudnud, et riigi tulewik ainult eeskujulisel põlluharimisel põhjeneb. Kuid põllurammu ministeeriumi juhtiwad jõud ja asjatundjas, kes maa oludest hästi informeeritud olid, pea igal pühapäewal Pirital ehk Rannamõisas „talurahwa seisukorda“ uurimas käies, teadsid seletada, et meie põllumehed õigest põllupidamisest niisama palju teawad, kui meie „haritlased“ Eesti kirjandusest. Sarnase rumaluse vastu, mis terwet riigi olemasolu ähwardab, pidi abinõusid leitama. Ja leitigi. Tarwis oli wõimalikult rohkele armul põllutöökoole asutada, kus põllumehele Eesti noorsugu jaoks pühendatud põlluharimise kunsti kõige sügawamasse saladusisse ja tutwuneks kõige uuemate kunsttõnniku fortidega.

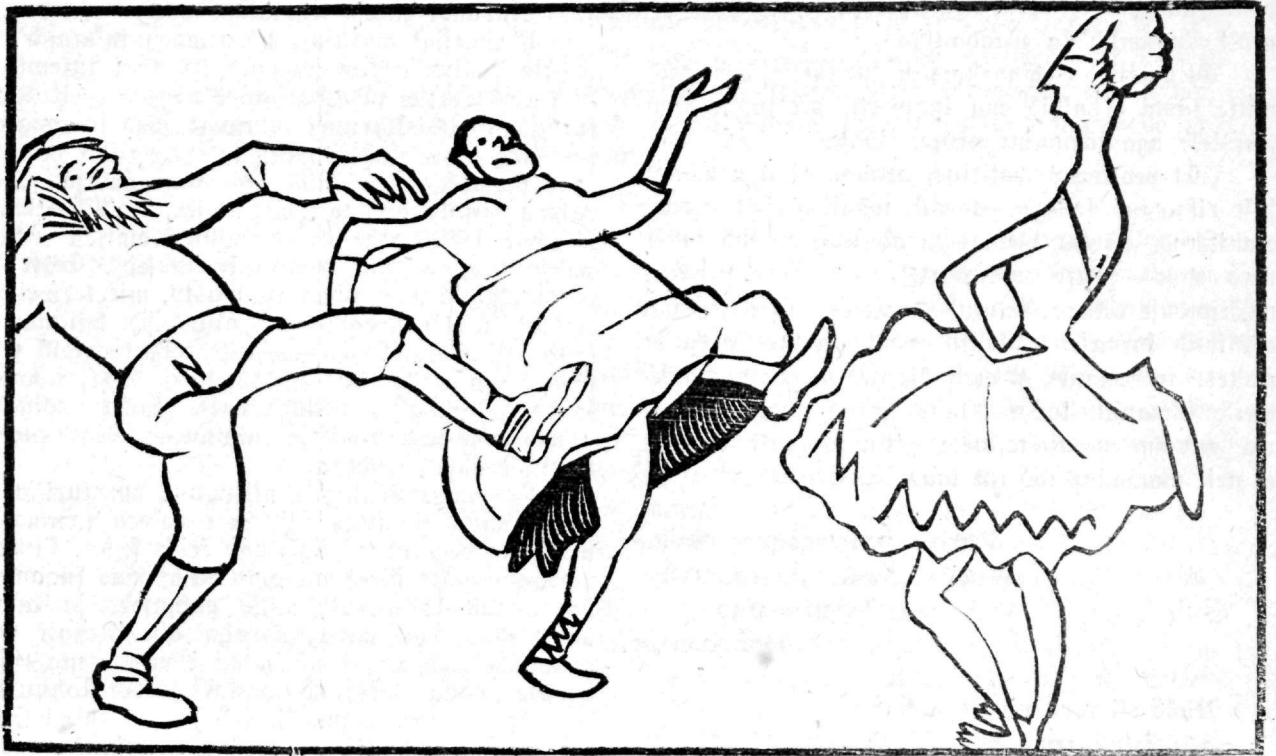
Ent mikspärast siis niisugune kultuuriline otsus ärewust sünnitas Eiwandi rahwa „rumalais“ moonaka peaaajudes? Asjalugu seisis selles. Eiwandi moonakad olid siamaale oma salajamas südame soipsis lootust hellitanud, mille põhjuseks ja aluseks maaseadus oma paragrahwega oli. Mainit paragrahwide põhjal oli nii mõnigi mees omale juba hobuse „noka“ soetanud, wankri ja ree kokku kopsinud, wäljka kaswama jätanud jne., et tulewal aastal oma kää peal põldu „kultiveerima“ hakata. Waieldi ifegi selle üle, kust kohast keegi omale maatiiki saab, misugune sükk kõige soowitawam oleks jne. Tüdrukud, kes enne mõisa poissa täiesti ignoreerides, ainult linna noorherra, lihunikku selide, Wene ja Saksa sõduritega suhteid olid sõlminud, hakkasid jällegi „siisepoliitikat“ ajama ja mõisa Jaanide ning Jüridega intiimseid wahkordi looma, lootes „perenaise“ seisuse tõstet saada. — Ja selle roofiliste meeletude rahulise pinna pani lainetama walitjuse määrus, mis rahwale piksena selgest taewast tundus: Eiwandi mõis jääb jagamata, sest sinna pammakse põllutöökoole kaima. Mõisas seatakse eeskujuline majapidamine sisse.

Seda kuuldes wenisid meeste „fisionoomiad“ pikaks, nagu wiina sabad ja kooli arwel tehti tõemusõnade leksikoni palju tähtsaid täiendusi. Iseäranis suurt efekti aga sünnitas uus „dekreet“ tüdrukute seas, sest nende wäljawaated muutusid uue olukorra tõttu õige keeruliseks — poistel oli korraga hea põhjus end majanduslise seisukorraga wabandada ja intiimsete suhete konkreetset tagajärjed plikade kanda jätta...

Warsti ilmus mõisa asutatava põllutöökooli juhataja ja ajutine walitseja, wanapoole poissmehest noorherra Niisupea, kelle idealistilisi kalduwusi ja kõrgeid aateid intensiivselt kaswaw kõht aimata lasi. Kaasas oli tal keegi 40-aastane tütarlaps, kelle feltjis is. Niisupea kuuwalgeil õhtuil sentimentaalset jalutuskäike korradada armastas. Niisupea teadmised põllumajanduses olid põhjalikud

LUULE JA TÖDE.

Duncan sõidab Wenemaale, et seal kunstplastikakooli asutada. (Ajalehest.)

Ja nad saavad nii rütmiliselt tantsima.

ja laialdased, mispärast wälk tema peale langenud oligi. Iseäranis kõrgelt hinnati tema kogemusi praktilises põllupidamises, sest ta oli kord illepotis ühe porgandi ülles kaswatanud, selle pikkuse ja jämeduse silmanäo järele matemaatilise täpsusega wälja arwanud ja siis saadud andmete põhjal paksu raamatu: „Karjakaswatamisest ja linaharimisest“ kirjutanud.

Kange käega hakkas ta Liiwandi mõisa hooletusse jäetud majapidamist korraldama. Kõige pealt said uue isanda wõimu moonameeste naised tunda, kes mõisa pargist puude küljest kuiwanud oksa tuletegemiseks murdsid. Seda nähes kukkus wihane „agronoom“ sõimama, paatosega, mis omane kõigile kristlikkele koolidirektoritele: „Häbemata päewawargad ja metsariüstajad! Kas te arwate, et teie üle enam walitust ei olegi, et wõite teha, mis ise tahate. Häwitate miljonite eest riigi metsa ja hädaldate weel, et teie wähe palka maksetakse!“

Kuid igajuguse pahe wastu wõib ainult siis edukalt wõidelda, kui selle põhjused kõrwatset saawad. Nisupea oma selge mõistusega sai warsti aru, et oksawargusele weetleb inimesi mõisa park. Ja riigi huwide kaitsmaks ning riikliselt seisukohast wälja minnes, lasi Nisupea pargi maha raiuda ja puud oma kuuri laduda... Otse üllatawast mõjus

see „pedagoogiline“ samm rahwa kõlbuse tõstmiseks kaasa: oksawargust ei tulnud sest saadik Liiwandi mõisas enam kordagi ette.

Nüüd tulid üks „reform“ teise järele. Nisupea teraw silm oli märganud, et mõisas peetaw sea tõug kuidagi uuema aja nõudeid, mida modern põllumajandus sellele harjasloomale ette seab, ei rahulda. Siin oli juhus oma õpilastele, keda sügiseks ligi 6 inimest kokku oli tulnud, praktilist õpetundi õuparanduse üle anda.

„Waadake poisid,“ ütles ta, „need sead siin on oma arenemises ajast hirmsasti maha jäänud, — nad ei mõista muud teha, kui rõhkida ja wirtsalompides püherdada. Sellepärast olen ma otsustanud siinset sea tõugu hoopis ära häwitada ja Tartust Kiwikase sordikaswatuse keskjaamast uus kultuurilisem sort „lendawaid figu“ wälja tellida.“

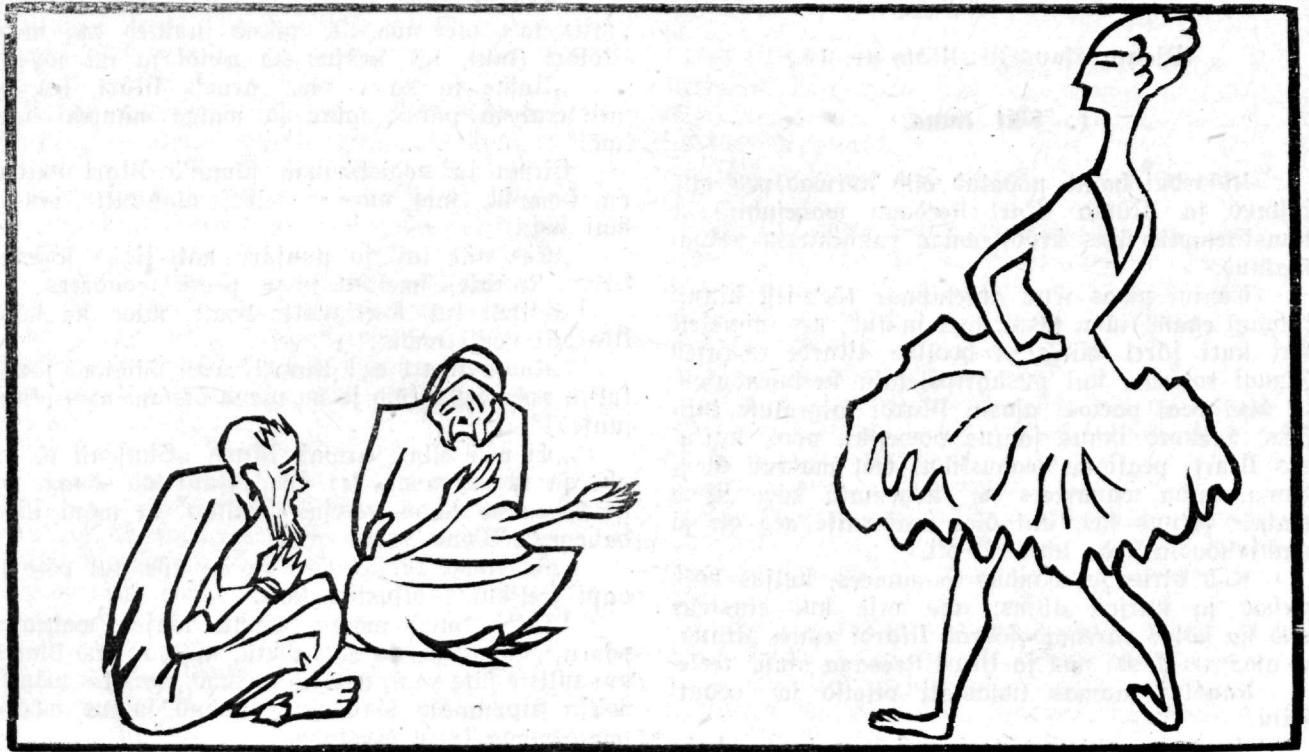
Et „ajast mahajäänud“ sigadega muud midagi peale polnud hakata, siis otsustas Nisupea nõu ära süüa; mis oma anumaist üle jäi, sai linnarahwale maha müüdüd.

Edasi seadis Nisupea hobustepidamise hoopis uuele alusele.

„Missugune raiskamine — hobustele söödakse heinu ja kaeru! Saksaamaa tähtsamad põlluteadlased on leidnud, et õsed niisama palju toidu-

(Moskwas.)

„Aga mis pärast nad siis ei tantsi! Wõi on see kommunistlik balett?!“

wäärtust sisaldavad, kui heinad ja kaerad; sellepärast edaspidi hobustele ainult õlgi sööta, kuna heinad ja kaerad ära müüa tulevad.“

Kui aga Liivandi mõisa kangekaelsed ruunad ja märad protestiks Saksamaa põlluteadlaste poolt üles leitud toitmiseviisile üksteise järel hobuste paradiisi hakkasid ewakueerima löi Nishina käena

Ja aasta lõpul, sügisel, kui põllurammu ministeeriumi ehtajad ühes väljamaa võõrastega Liivandi mõisa eeskujulist majapidamist ilmuwad vaatama, avaneb nende silme ees järgmine „meeltülendav“ pilt: Keset endise pargi kämmustikku seisab mõisa loss, tühi ja mahajäet, nagu Noa laew pärast weeputust: kändude mahel uitawad mõned

Mülka Mardi wahejuhtumised linnas ja maal.

— Otti. —

(Waata algus M. Mats nr. 14.)

1. Sõit linna.

Mõnedki hallid nädalad olid kõrwad pea alla pistnud ja Mülka Mart Reedaga wahejuhtumise kunstitemplis ühes krõbisewaga rukkikirstu maqamatud.

Tänini pidas truu abielupaar töotusest kinni: jalgagi enam linna tõsta, aga saatus, kes inimesele kui kuri järel hülleb ei hoolind Mardi töotusest sugugi rohkem, kui puskaripõletaja keeluseadusest, ja ühel heal päewal ajaski Mardi jalgealuse tuliseks. Seekord ilmus saatus powestku näol, kutsudes Marti pealinna seadustikul teel maksuüli oien-dama, mida wanamees na' kogemata kahe silma wahlele jätnud siis, kui õige maksmise aeg oli ja maksunõudja kodu ukse all oli.

Küll kirus ja wandus wanamees, kutsus kõik pühad ja kurjad abiks, aga otse kui kiusteks olid ka kõige paremad sõbrad Mardi maha jätnud; ei aidanud ükski nõu ja Mart Reedaga asusid teele.

Raudtee jaamas lunastati piletid ja oodati sõitu.

Ootamine kippus wägise pikkaks minema; juba mitu head tunnikest olid mööda läind, aga sõidust polnud kiskku ega kahkugi kuulda.

Rahwa hulgas liikus jutt, et keegi külapois oli raudtee liini raswaga üle õlitanud ja nüüd wuristada masin kui wokk ühe koha peal.

Kui Mart siis ühelt ootajalt küsis, „et e's tiia kas sii jutt ka tõsi piass olema, mis nee' teise räägiva,“ sai mehike wastuse, mis teda weel enam imestama sundis: „Masin olla kogu täiega roobas-
test wälja jooksnud ja ilma tagasi vaatamata rappa kihutanud, kuhu ta ka kõrwanud!“

Nii imelik kui see ka oli, aga Mart pidi tahes wõi tahtmata uskuma, sest kahekümnendamal aastajal olla ju kõik pahurpidi pöördud.

„Kae njee suured mihed olla paapritega Eistimaal rongi istunud ja Winemaal jamogoni läskudega wagunist wälla lännud, miks siis mehje jutt'ki õige ei wõi olla,“ sai Mart Reedale öeldud, kui raudruun ähkides ja puhkides jaama ette lonkas.

Suure waewaga sai Mart wagunisse, paigutas leiwakoti ja piimalähkri hoolikalt pingi alla, rebis Reedaga, kes kohmetult läbikäigu kohta inimes-tele jalgu jäi, oma kõrwale ja tõmbas hinge.

Silmi kaasõitjate peale heites, jäid need imes-
tanult ühe reisiseltsilise peale peatama.

„Urjäh! Mäs imeloom sii om!“ hõikas Mart, Reedale küünarnukiga ribide wahlele liües.

„Kos? mäs!?“ sai Reet wastata, kui juba ifegi silmas imelist osemult, mis tema teistpooft imestama sundis.

Imestuse asjaks oli siin inimene. See inimene ei olnud aga mees, ega olnud ka naine, oli waid midagi wahpeelist, wähemalt nii otjustasid Mart ja Reet.

„Ei tia, mäs tu küll umm!“ imestas Reet, „miis ta's ole, näe tal' pikad juuksed kui mede Mõldri Anul, na' kräsus ka weidi ja sile lõug!“

„Naine ta ka i' ole,“ arwas Mart, tal' jo miisterahwa püksid jalan ja walge maniski kaelan!“

Hirmu ja uudishimuga silmasid Mart Reedaga kompsu, mis nurgas seisis, mähitult musta koti sisse.

„Eks näe tal' jo puusärk kah ligi,“ sojistas Mart Reedale, imeliku kogu peale waadates.

Äkitfelt tuli Reet mõtte peale, mida ka koha Mardile edasi andis:

„Kuule Mart ae! Kas sii wast Simsoni järeltulija pole, sellel olid jo ka wana distamendis pikad juused!“

„Ei wõi olla,“ arwab Mart, „Simsonil oli jo abe ja tugew kont, see aga lasuuritud lõuga ja ise kleenuke nagu kooljas. Küllap' ta mõni ilma habemeta Wene papp on'gi!“

„Ää räägi tühja! Eks ja ise näe, tal põle jo papi feelikut!“ otjustab Reet.

Mardi huwi wõõra wastu tõuseb wahpeajal pöörase kiirusega; ta on rahutu, nihutab end istmel, kui tuliste süte peal, maigutab suud, neelates wägise wälja kippuwaid sõnu, ent puudub julgus wõõra imeloomaga juttu alustada.

Õeäranis eemale peletawad teda wõõra tär-geldatud walge rinnaesine ja kõweraks keeratud nurkadega krae, mille alla suur pihutäis lipsu ripatud ja klantsriidest lampasfidega kõstriherra kuu, mis Mardis wõõra wastu pühalikku aukartuse äratawad.

„Eks ja's räägi nüüd, mes' ja põnnad,“ er-
gutab Reet, Mardi kohmetusest aru saades, teda wa-
lusalt näpistades.

Mart kahkleb weel.

Nüüd näpistab eit wanameest, selle pehmemast kohast.

„Aiii!“ karjatab Mart, „ega's ma laps ole, küll ma jo räägin!“

Mart kõhatab.

„Mujaah — mh! kas ärrad ei wõiks piibu pääle tuld lubada!“

Taskudes kobades teeb Mart leiduse, et ta piibu kodu unustanud.

Kimbatas on suur.

Wõõras Mardi kimbatusest arusaades, wõtab taskust hõbedase portsigari, ulatab Mardile pabe-rosfi.

Mardi peast jahwab läbi mõte:

„Ega's see wahelt marodöör, wõi spekulant pole, neil jo on ikka sarnased uhked ja kallid asjad ja Mardi pilk langeb jälle kirstu peale, mida ta wahpeal unustanud oli.“

„Mujaa — mh! Mes' riistapuu tu jääb nur-gan um, kas um mõni sugulane furnud wõik, et

kirstu kotis ligi weate?" julgeb wiimaks küsida. Oma suureks üllatuseks kuuleb wõõralt, et arwataw kirst on suure keelpilli kere ja wõõras isand ise on muusika kunstnik, keda nälg teatriist pealinna „Musta Kasji“ ajab raha teenima.

„Musta Kasji“, imestab Mart, „es' tiia mes imelum sii küll wõiks olla, kuhu tirwe miis ühes pilliga sisse mahub!“

„Tohoh kolestist!“ jähwab Reert, kes kõige aeg silmad, juu pärani meeste juttu pealt kuulanud.

Sahke wõõras seletab Mardile, et see on waid ühe suure peenemat seltsi kõrtsi nimi ja et niisugusi kõrtsi pealinnas rohkem kui wihmasel sügisel metsas seeni.

Et nad nii peened um ja et neid nii palju um, siis om nad ka väga tarwilikud ja tähtsad, sama kui rehal pulgad, järeldab Mart ja lubab wõõrast kunstnikku sellekohase soowiawalduse peale, „Musta Kasji“ sisse astuda, selle soowi täita, sõnab waid tähendusrikkalt:

„Ets kae! Ets kae!“

Wiimati pealinnas. Mart on oma mõttele: „Musta Kasji“ sisseastuda, kindla lõpujaama leidnud, ta annab wõõrale lahskudes sõna, et tuleb tingimata waatama, kuidas passji kunstnik pillikeelte peal raha jaeb.

2. „Mustas Kasjis“.

Mitme wäheema wahėjutumise järele linnaastutuses, peale jeda kui Mart kolmes sabas seisnud ja ühes ekkikombel, nimelt oli ta puhtakaasumaksu ühe „wiitungi õiendusel“, piirituse lubade sappa sattunud, seal paar tundi oodanud ja siis walgejuukselise preiji poolt imelähke: „Rumal mats!“ teretusega minema pühkinud.

Peale selle oli Mart jõudnud pealinna wanakraami ja warastud asjade kwartaalis (täiturul) odawa hinna eest kõige paremat ja peenemat forti, eht Ameerika kalewist kajakka osta, millega teda aga paar minutit hiljem sealsamas kinni nabiti ja politseisse wiidi, kus Mart kuulis, et palitu warastud olla ja tema ühes Reedaga, kui warguse wastuwõtjad nüüd kohju ees wastust andma peawad. Tõhti protokoll ja abieluga lasti wabaks.

Wiimaks ometi jõudsid Mart ja Reert „Musta Kasji.“

Suure sildi peal küürutas tõepoolest kolestis kasji näol, kuid pikemat peatust siin Mardil polnud, wanad kartsid hiljaksjäämist ja ruttasid suure kõrtsi sissikonda.

Kui Mart trepist alla astus, tärkas talle meele kunsti tempel, kus trepid teda ülespoole juhtisid, na' taewale lähemale, siin aga just wastuoksa — otse põrgu.

„Ja sii om'gi kõik nee' ekkind wenna, kis patustanu kunsti wastu!“ ohkas Mart.

Arglikult astusid wanad waipe mööda, kartes neid määrada, nii jõudsid nad järjega wiimaks jaali.

Siin ei teadnud wanad kuhu waadata, kuhu mitte, pikad read walgete linadega kaetud lau-dasi.

Uhked isandad, emandad, wiina ja toitude lõhnad, tegid silmad kirjuks ja panid südame pööritamata.

Kui Mart eimesest imestusest toibus, leidis, et ta keskpaik korises ja suhu wesi kogus ja sellest järeldas wanamees, et süüa waja, omast soowist teatas kohje küljeluuse.

„Rjeet ae! Mes' ja arwad, kas istume kah wai!“

„Es' tiia kas maksjab!“ wastas Reert. Enne weel kui Mart oma uut arwamist awaldada jõudis, seis nende ees, kui maa seest kaswanud, uhkes riides isand, walge rätik käemarrel ja sügawa kumardusega sõnas:

„Millega wõin teid teenida?“

„Mes' meid nüüd tjeenida wai, eks me' tjeeni ennaist isegi, wai me' nüüd mõned sakjad oleme,“ sõnas Mart häbelikult.

„Kas herrased ei wõtaks istet.“

„Eks wõiks nüüd kah!“ wenitas Mart, kaalusdes iga sõna, wõttis siis Reedea käest kinni ja komberdas, toolide wahel komistades, kättenäidatud kohjale.

Neile määratud laud asus just waheteki ligidal, mille taga wist kunst peidus, arwas Mart; nende kõrwade lähedal mürisesid pillid ja mängijate hulgaist puutus Reedale, juba tutaw passjikunstnik silma.

„Ets kae Mart, mede tutaw ärra um'gi sii.“

Nüüd nägi ka Mart. Nägi kuidas tutaw kunstnik wiulil saagis, ent see wiul oli koletu suur ja kriiks pulk*) weel koledam. Waene mehike higistas ja pikkamisi tikkusid sõrmed imelisel riistapuul; mis häält hiiglawinul tegi, jeda Mart Reert kinni püüda ei mõistnud, helist oli niisõrd palju, et kuidagi aru ei saadud, misugune selle, ehk misugune teise riistapuu töowili.

Äkitselt jäid pillid soiku. Nüüd kajas läbi saali tume kõmm, silmi kohja poole juhtides, kust kõmm tuli, leidis Mart, et kõmistaja nende tutaw oligi.

„Rjeet ae! Selle ärra wiul mõirgab kui karu, ei to'it kunstist ole asja ühti.“

„Millega wõin teid teenida!“ kõlas Mardil kõrwede juures.

„Es' tiia nüüd ühti!“

„Mida herrased soowivad?“

„Üts kama puhja, tooge aga mes' kätte juhtub!“ sõnas Mart julgemaist, aimates, et asi toidu ümber keerleb.

„Kas karafintshik kah?“

„Mis loom sii om?“

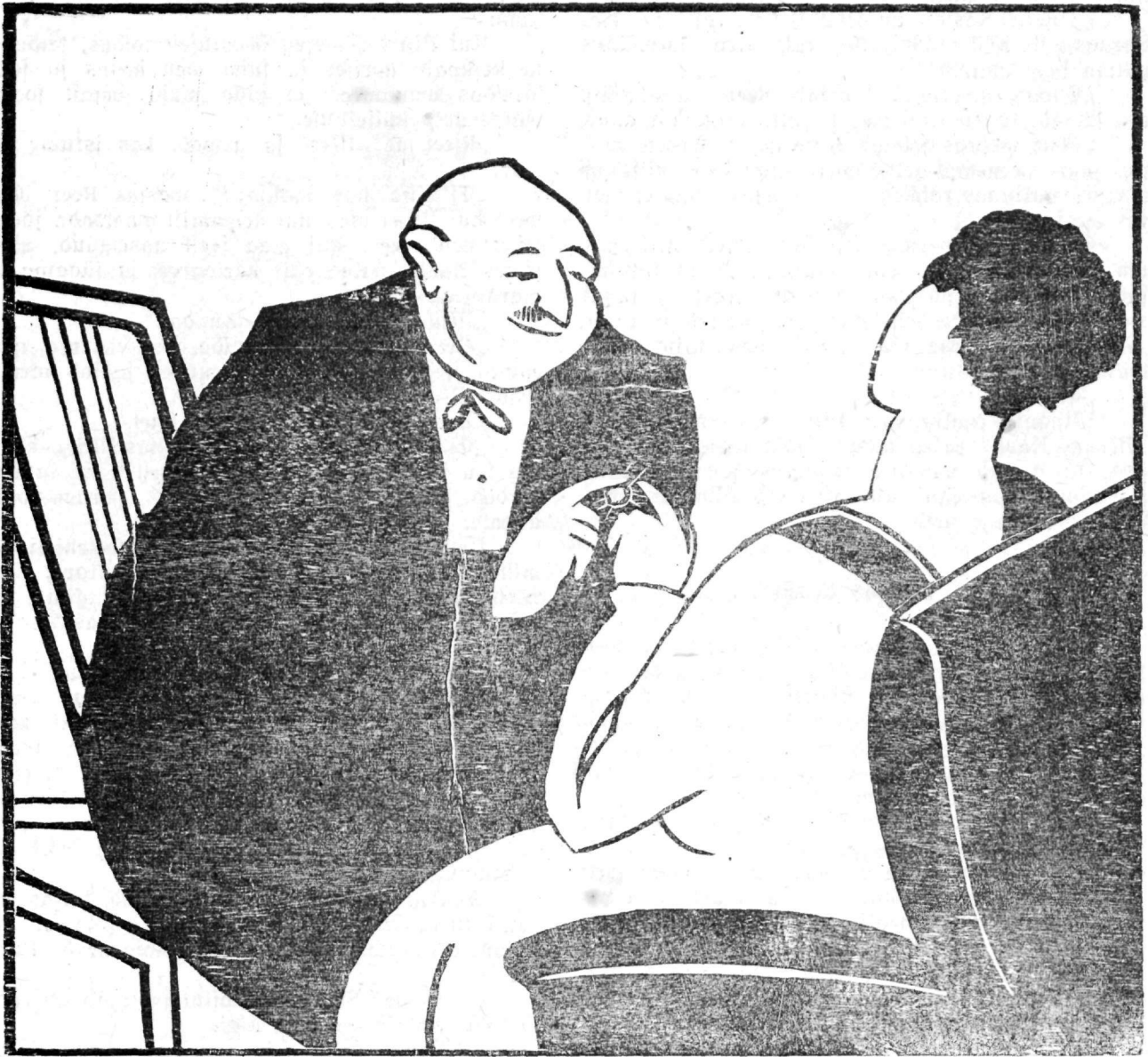
„Schnaps, tahstin ütelda! Kas herrased wast jöögialust ei soowi?“

„Wõib kah!“

Lõhkiise kuuega isand kaob.

*) Laduja täh.: „wiuli poogen“.

Kui ametnikule altkäemaks ei kõlba, siis katsutakse selle asemel tarvitada ilusat daami. „Päewalehe“ arwamine.

Isakowitsh: „Nii siis iles prowwa, teie muretsema mulle see elamispass siin Eestis, sest minu ei woima ilma teie kena prowwa elama.“

Mart heidab silmad saalis ringi, ja näeb, et wahetajal pea kõik lauad ära wõetud, ka lapsed ei puudu.

„Aii külamees! Tule wõta klaffi, pagana kena noorik sul,“ ja muud sarnast kuulab Mart; mehikesel hakkab päris piin, ta ei tea mis wastata.

Onneks jõuab isand kohale. Ajetab lauale puhutad riistad, kaks klaasi, toidu ja laia kerega, pika kaelaga pudeli.

„Ah sii um'gi sii karapintsiik?“ teeb Mart isandaga juttu.

„Karapintsiik jah!“ wastab küsitaw ja kaob kumardusi tehes laudade wahesele.

Mart Reeda keskpaigad on õredad, toit on maitsew ja enne kui õieti maitstagi saadud, leiab abielupaar, et taldrekud tühjad.

Walge maniskiga isand on seda märganud ja warsti aurawad uued portsjoonid laual.

Nüüd ei jäta Mart ka snapsu pustumata, ka see portsjoon lõpeb, tuuakse teine, siis veel kolmas ja mõne aja pärast leiame Mardi kõige paremas pidutujus, kuna Reet hädaldades ringi waatab, et kas Keegi mehe rumalusi ei kuule, mida see kõneleb.

Marti on tähele pandud ja paar tuigerdajat noorisandad wiivad teda naeru saatel Reeda juurest eemale.

Weel kuuleb Reet, kuidas Mart ohtrast sõnu pildudes lallutab...

„Mina... kommunist... ja... kingsepp... ja käsitööline ja... kommunist.“ (Mart oli ametipoolest kunagi kingsepp olnud.)

Siis mattis naer Mardi sõnad.

Reet tõusis istmelt ja lähenes Mardile enne kui ta aga kohale jõudis, silmas kaht politseinikku, kes Mardi poole sammusid.

Üks politseinikkudest pani Mardile käe õlale ja sõnas:

„Aresteerin teid kui kommunisti ja riigi wastast.“

Mardi peast lahkus wiinaaur. Ta tahtis midagi ütelda enese kaitseks, aga üks prii riides isand sõnas:

„Wiige jalamaid minema see kommunist, ta ise nimetas end Victor Kingissepaks!“

Ja Mart wiidi.

Reet tahtis järele rutata, aga siin haaras lõhke kuuega isand ta käewarrest kinni ja sõnas:

„Pidage, pidage, teie arwe!“

Reet jäi kohkunult seisma, Mart ühes rahaga wiidi minema; nüüd seisus Reet kui peata kana, ta kõrwades kajas: Kommunist... kommunist, siis ajas joomarite naer ja kellneri wihane nägu ta pea segi... (Järgneb.)

—o—

Zuhustised kupleed.

Cartus tõusmas hüüwa plaan:
poliitika loobub Jaan...

Wäljamaale läheb ta
õige warsti rändama;
seal end seni „täiendab“,
kuni „aeg kord ümber saab“...
Tuleb siis, — et hoogfasti
wiia parteid wõidule...
— Seniks aga liid'ri „riist“
Einbundile antaks' wiist..

*

Topisõbrad kurdawad:
„Ajad weelgi räbalad:
„kibedast“, mis tihkiga
antaks', saab waid mekkida...
— Wiinawallawalitsus
loogu uus meil' korraldus:
löögu lahti monopol —
siis wagt lõpp me' piina lool!“

A. Sakalan.

—o—

Eestlased wäljamaal.

(Midagi päewasündmuste ja ajakirjanikkude reisu kogumuljete kirjelduse jarnast.)

Eestlased lähewad ilma; nad sõidawad üle oma etnograafiliste piiride ja olgugi, et ainult mõttes, reisin nendega ligi. Kewade tuuled on mind kaasa kiskunud, mu fantaasia on uued kõikenägewad silmad omand:

„Näen meie ajakirjanikke Itaalias. Kui wiimane makaroni junn nende kurgust alla libisenud ja kodumaalt kaasaõetud piirituse kannud tühjendatud, jätawad nad Itaalia peremammat jumalaga. See siltab emalikult meie ajakirjanikkude päid, nende silmad särawad kui mandlid Lindeni kohwikus tortide peal. Taewas sinab kui pefusine, wedur ajab suitsu kui hügla rahupiip. Forumi taga lauulab Itaalia karjapoiss pajuwise akkompanimendi saatel „La bella calandrina“ ja „Minu armas Eestimaa“d. Meie ajakirjanikud kergitawad mütse, astuwad kupeesse ja Itaalia wagunid sõidutawad neid Tallinna poole. Maha jääb, taskurätti lehmitedes (muidugi kui ta olemas) meie kohalik saadik ja täiswoliline minister ratsanikkude saatel, ning nukralt lõhnawad Itaalia loorberipuud. Ja pea ongi juba Eesti piir, kus kõweranimalised börsekuningad ahnelt järele päriwad, et: „On's teil liird wahetada?“ Siin on ka ajalehtede müüja lehtedega, milles kirjutakse, et Pärnus tööerakond Kingisepistidega ühiselt internatsionaali wilistamisega, maaltlastega kopsu üle maksja ajanud ja Olewiste kiriku ümbruses piirilahendamise puhul suur lärm lahti läinud, nii et pühja Gabriel oli sunnitud superarbiteri kohused oma peale wõtma.

Kuid ajakirjanikkudel pole aega jarnaste igapäisustega jännata, nemad, kui minagi, on reisu tuhinas. Nüüd on nad Pariisis. Kõrgelt ülestõtetud peaga smokingis ja walgeis kingis ootab neid saadik Pusta, kes waatleb mööda liikumat Jeanna d' Arki pidulikku rongikäiku. Waatlewad ka meie ajakirjanikud. Nad wahetawad rõõmsalt mõtteid, kuid prantslased imestawad, et: „Mis keel see on?“ Keegi keeleteadlane seletab, et see Eesti keel olla, teine waidleb wastu ja tõendab, et see estoonlyaste keel olla. Raadio teel antakse sest muidugi kohje Willem Ernitsale teada. Et sel aga aega pole, sest ta oma kaelasideme kokkuseadmise kallal ametis on, ei saa ta wastata; nii ei saa pariislased omi külalistest õigeid teateid.

Pea on meie ajakirjanikud jälle kodus. Nüüd sõidawad nad wälja — Eedumaale. Wäikesed mustad täpikesed hõljuwad õhus üle Kowno. Need on lennumasinad, mis meie ajakirjanikke esimene kord wastawa ja täielikult ärateenitud kuulsuse kõrgsesse tõstnud. — Juba näewadki nad wäljamaalt, Tallinna pikka Hermann kaswama, ning turuhindasid saja protsendi wõrra langema. Seda näen ka mina ja teen „Meie Matsi“ jaoks oma reisualbumise silmapilkse karikatüüri wiske. „Pikk Hermann ja turuhinnad linnuteest üle Koonu waada-

tes!" Seitse Tallinna ajakirjanikku lendavad üle kauge Leedumaa ja seitse Tallinna toimetust ootavad neilt pikisilmi telegramme. Nad oleksid veel kaua lendanud, kuid kõrgus paneb pea pöörutama; nad tulevad alla, on ju tarwis veel autode ja aurikutega lennata.

Siis järgnewad teated Leedumaalt. Seitse ajakirjanikku kirjutavad korraga omi reisu muljeid, seitse toimetust trükiwad neid korraga ära ja seitse lugejat, wabariigi kodanikku, loewad neid korraga äbi. Neid loen ka mina, kahelkõlas, ja minus ärkab kadetus, et ka mina mitte seal ei olnud, kus kolme rahwuse ajakirjanikud pidusööki sõid. Kujutan seda küll väga hästi ette, kuid roogade ja jookide reaalselt maitset ei suuda mu ettekujutuse wõime edasi anda. Praktilised tööd aga, nagu kõned, resolutsioonid ja kawatsused kolme riigi sõjaliselt ja majandusliselt liitumisest, ei huwita mind põrmugi, sest ma tean juba ette ära, et neist asja ei saa. Peaasi, mis mind, meil omade wäljamaa elust huwitab, on kõikfugu söömingute ja joomingute mainitud suhted. Kardan aga seda, et meie ajakirjanikud, kes teadagi, kõik erakondade mehed, oma wahel riidu lähewad, kuid seekord oli õnneks see kartus põhjendamata, sest sõjaminister ei olnud siis veel „Waba Maa“ ega ka „Päewalehte“ trahwinud.

Praegu, meie ajakirjanikkude reisu, reisukirjeldusi lugedes, püüan ma neitse wõimalikult põhjalikumalt süweneda. Seks on mul tähtsad põhjused. Nimelt tahan hoobelda, et ka mina olen wäljamaal käinud. Kui minul keegi tuttaw küsib, kas ma seda olen, wastan alati kindla ja'ga. Tõendan talle, et olen Itaalias, Pariisis, Wienis, Soomes, Leedus ja ka Wene uulitsa kutuskas käinud. Ja kui mu tuttaw nendest maadest siis midagi üksikasjalist teada soowib, wõin teda, oma ametiwendade kirjutustest ammutatute teadetega rahuldada. Siis kirjeldan maid ja maakohi otse kui Jules Verne. Ma jutustan talle siis Itaalia tulepurskawatest mägedest; hiigla krokodillidest, mis Neapoli lähes elutsewad. Ma tean, et itallased söowad ainult makarooni ja joowad sitroni koortest heedet theed. Prantsusmaal etendake ainult komöödiad, ning peanäitejuhht on seal Noulterre. Ka on seal hirmsad elukad apashid — need elutsewad Sena meres. Weinimarijade puud on aga samasugused, kui meie kuufedki. Wanu inetuid naiti Pariisis ei ole, sest nad saadetakse sunniteel ära Kihnu saarele. Leedus on palju ajaloolisi kohti, nagu: Gediminuse haud, Kowno sild ja Njemani jõgi, mille kosjed — Imatra ja Niagara väga toredat waatepilti pakuwad. Lätis wilja ei kaswa, ainult kartulad ja piiritusewabrikud töötawad wirgalt. Ka on seal Umanis, kuid ta on troonilt kukutat ja pole sellepärast enam suurem asjamees. Meierowiz on juut. Kõige suurem Lätimaa jõgi on Wisla — ta eraldab Lätti Rootsi-maast. Lätti riigi peasisetulekuid saadakse transiitkauba woost Wenemaale, mis üle Wasga, Konnake kaudu sünnib. Soomes leiwawilja ei kaswa. Sellepärast ei sööda seal leiba, waid ainult wõid

ja juustu. Soomlastel on palju laulumõõkl... j. o. laulukoore. Kõige suurem neist Wiipuri Lauluweikot, teenib ülespidamist jelleaga, et Lätimaa kontserta annab, misjaguseid magister Tärnpuu juhatab.

Peensuji ma ei seleta, ega ma mõni minister ei ole. Pakun ainult üseldise pildi. Kõige kardetawam kokku saada on mul muidugi nendega, kes ka ise wäljamaal käinud, kuid siis wabandan ajapuudusega ja lasen jalga. Sel moel olengi omale suure reisiija kuulsuse wõitnud ja minust räägitakse, et: „See on üks neist, kes wäljamaal käinud...“

Reisige aga peale ja kirjutage — teie, eestlased wäljamaal.

Oliweretto.

—o—

Uus nuhtleja

ilmub filmapiirile luuletaja August Alle kujul. Toome tema uuemast luuletuste kogust kaks näidet.

Karistai.

Mina, Jaani ja Malle
poeg, August Alle,
mollusk maakera kamaral,
ent julma aja wärawal
olen karistai, kes tulijulega
märgib üles te nurjatud teod,
rahaahned raswased peod!
Puhuge pasunaid, põristen trumme,
spekuleeriden, panke ajuten,
igat alatust ära kasuten!
Dennaskalmu kohal tuisand lumme,
roojult lugeden südameist, silmist,
järehtab sõna mu pilwist
kui punane lipp!
„Meil tuleb abi Lõwist ja Lühornist!“
nii palute viht kui kirikutornist
taas naeru lagistab kuuliprits!..
Käib minugi viha
te pääle kui raudne viis
ja luuni tööb kodanlist liha!
Deriruske veeretakse kalju
veel kord elunurnu hawwa ette:
Elunurnuil pose ülestõusmist!.. Palju
olen teile rääkind, ehk küll tean:
tulijõnad kustuvad kui tähed
pillut südamete solgivette!
Ent tulijulega
märgin üles te nurjatud teod,
rahaahned raswased peod,
mina, Jaani ja Malle
poeg, August Alle!

*

Melankoolne õõ.

Kellega nüüd koketteeriden paterdad
emahanina mööda alleed,
kulunud fraase kui papogoi laterdad,
kellega uusim jul rendez-vous?

Olguvad udu fees
 tähed kui okeani laevade laternad
 taevan, mis hõbekashalliolett.
 Ujub silla tagant kuu
 kui sabatu vestrott
 sadama nast ja õliga kaetud veest.
 Nüüd vaid viskuda vette ja vajuksid
 kui mädanud puunott,
 viimse pilguga tajuksid
 rohekat kuud ja mustavat veit.
 Darjutab platsi pooleni kuu
 ja linnavaht seisab kesk turgu
 kui jõulupuu.
 Sarnasel Islanda ööl
 tõmmata kurgu
 alt nõör
 laterna konksu külge.
 Läheks mööda hiline libu,
 hõõriten turjunud puusi kui hülge,
 kiljatakse, käsi kokku lüüven:
 „Ah, siin ripub üks kavaleer!“ ...

—o—

Pipraferad kodumaa päevasündmusist.

Noppinud A. Sakalan.

Jaanipäeva poole päevad kähku, kähku jõuavad:
 wallakogu valimised peagi kätte jõuavad...
 — Ühesajast kandidaadid ööl vaid rahu leevad —
 wallaisadeks üks saada kõik ju ikka püüavad!..
 Sest kui pääsenud sa oled nõukogusse kord ju, —
 hõlpsasti siis tabada sind võib ka säärane suur au,
 et sind — vaat, kus oleks õnne! — valitakse
 „wallapeaks!..
 — Jgamees üks küllalt tunne, mitmes suhtes see
 on heaks:
 Näituseks, kui on sul tütar, kel aeg minna me-
 hele —
 wiimne ime, kui kosja ei tuldaks „wallaisa tü-
 rele“!..
 Wõi läeb ots'ma „kodukana“ poeg — ning siin
 jällegi;
 pole temal karta waja „korwi“ hirmu kunagi...
 Ning veel mitmes, mitmes „suhtes“ rohket tulu
 tuleks jett,
 kui sul omada läeks korda „wallawana“ tütre-
 kest...
 Põnewuses walimisi pikisilmi ootavad
 nimekirja kandidaadid... Ootavad ja loodavad...
 *

Kui hädaohus oli kodumaa
 ta pinda rüüwetamas oli punawägi:
 Siis surmapõlgwat Eesti sõdurit
 häälmeelel kiitis igamees kuid nägi,
 ja töötus anti kerge meelega.
 „Hääd waprast poisji ikka meeles pidada,“
 jett werd ja waewa kodule ei keeland ta.
 Ent nüüd — nüüd näeme aga pilti hoopis teist:
 on unustatud tolleegsed lubadused suured;
 ei püüsi mälus paljudel wiist osakestki neist...
 — Ja end'seid sõdurisi muljumas on mured:

kuis saada leiba, tööd, ning kodukollet=maad!..
 Oi, meelde tuleb wägise üks Krõilowi ballaad.
 Kuis hundil' surma tooma pidi suur kurkufattund
 kondimürakas,
 mille wälja kiskus kurg... Ja tänuks sai: „Waat,
 et ma sind ei murra, narakas!..“

*

Kewade... Näe, pesti teewad linnud suure hoolega —
 paaridena kus siis läewad armuõnne maitsema...
 Kewade ka inimeste juures mõju awaldab:
 tihti paare näed, kes jälle laulatuse! sõidawad...
 Opetaja sõrub käsi — rahawool ei wähene...
 (Noh, üks see tee ikka lusti, kui pung paisub
 pakile!..)
 Jgal pühäl kantslist alla paare uusi paiskab ta...
 Naised kir'kus, kõrwad kikkis, kuulawad hoolega:
 saab ju jälle jutuainet... Ent mis meisse puutub
 see!..
 Räägime me parem sellest, et kui jälle igawikku
 weerend on see aastake,
 siis on jälle kirikherral tööd ja tulu rohkesti —
 tulew' kewadel — kui kured jõudnud jälle tagasi...
 *

Topsisõpre ringest kuuldu õige kurbi kaebtusi:
 „Elu-olu pole kiita praegu weelgi sugugi:“
 „poolesttoobist“, mis meil' antak' praegu kuus
 kord tšhekiiga —
 sellest ainult, koju tulles, weidik'se saab mekkida...
 Teisel päewal peawasu... Milllega ta'd arstid sa?—
 Samogonni ka ei ole!.. Kas ei pane ohkama?!..
 *

Pergli päralt, ei jett loost küll mina õiget aru saa:
 nimepidi — oleks Eesti; aga näib tegelikult, nagu
 oleks — Afrika!..
 No, siis mõelge et: kas see oleks Eesti kliimas
 võimalik,
 mis meil on nüüd mõnda aega, päewast-päewa,
 harilik:
 et kui oled waewalt wälja, päikse kätte astunud —
 tunned kohe, nagu oleks põrgukatla sattunud!..
 Higi woolab ojadena... Ja kes on raswajem weel
 mees —
 see nüüd elama peab aina suure, raske hirmu sees:
 et liig soojus, see wast paneb raswad sulama!..
 — Jah, no aga misja mõtled — Afrikas võib
 mullas mune küpseta!..
 A. Sakalan.

—o—

Kirjawastused.

Rud: Olete liig wara laatsaretist wälja lastud,
 mille tõttu ka teie saadetust, termete ajude saawu-
 tuste lähedale ei lasta. Elage hästi!
 E. Von: Panime tanu alla ja läkitajime päberi-
 korwiga pulmareisule.
 O. Jummel: Proowisime, küll aga hambad ei
 murdnud — kõwa oli!
 U. Eng siin: Palume jätkata.
 Leon Hart: Ilmuwad järgmises numbris.
 Kuu-Wari: Arwame tasu alla. Palume jätkata.

Altkäemaksu ja meelehea vastuwõtjaks ja edasitoimetajaks on tubade koristajad.
„Päewalehe“ teade.

MINISTEERIUMIS.

„Kuule, Riksikene, sa täida tingimata selle isanda palwet, sest eila lubasin ma seda temale.“

Raport.

Käesolewa numbri ilmumiseega olen „Meie Matsi“ tegewa ja wastutawa toimetaja pukile ro-
ninud.

O. Triik.

Järgmine „MEIE MATS“

nr. 20 ilmub laup. 9. juulil.